



Начало > Предприемане на съдебни действия > Правна помощ

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница  е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

английски

Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици  вече са преведени.

Swipe to change

Правна помощ**Франция**

Във Франция правната подкрепа се нарича правна помощ (*aide juridictionnelle*).

1 Какво включват разноските в производството и кой следва да ги заплаща?

Разноските по съдебни производства варират в зависимост от естеството и сложността на делото, процедурата и съда, който е компетентен да вземе решение по делото.

Разноските се разделят в три категории:

- адвокатски хонорари, които не се определят по фиксирана скала и следователно могат да бъдат договаряни между адвокатите и клиентите; по принцип те се заплащат от клиентите, освен ако последните отговорят на изискванията за предоставяне на правна помощ;
- разходите, изброени конкретно в член 695 от Гражданския процесуален кодекс (*Code de procédure civile*) и включващи главно:
 - а. възнаграждения за представителство, дължими на адвокатите или определени длъжностни лица (*officiers publics или officiers ministériels*); тези възнаграждения се заплащат отделно от хонорарите;
 - б. процесуални разноски, дължими на съдебните изпълнители;
 - в. разноски за експертни заключения и разследвания;
 - г. евентуални възнаграждения или обезщетения за свидетели, които се определят по тарифа;
 - д. хонорар на представителя във връзка с явяването му по делото;
 - е. обезщетения за направени разходи: разноски за определени като фиксирана сума разходи, направени от специалистите за нуждите на производството.

Разноските са за сметка на загубилата делото страна. Този принцип е заложен в член 696 от Гражданския процесуален кодекс. Съдиите обаче могат с мотивирано решение да разпоредят на друга страна да поеме разноските изцяло или частично; в последния случай подялбата на разноските се извършва от съдията.

- другите съдебни разноски, направени от страните по съдебното производство — по принцип те са за сметка на страната, която ги е направила, освен ако съдията не реши друго. Съдията може да упражни това правомощие както по наказателни, така и по граждански дела, като надлежно взема под внимание справедливостта или икономическото състояние на осъдената страна. Съдиите могат дори служебно да отсъдят, че не е необходимо да се произнеса решение относно разноските.

При наказателните дела съдебните такси се плащат от държавата. Осъденото лице трябва да плати фиксирана такса за производството, чийто размер зависи от извършеното престъпление.

2 Какво точно представлява правната помощ?

Правната помощ е част от системата за правна подкрепа (която замени системата за правно съдействие, организирана съгласно закона от 1972 г.), предвидена в Закон № 91-647 от 10 юли 1991 г. относно правната подкрепа и относно правната помощ и помощта за съдействие от адвокат в извънсъдебни производства (*loi no 91-647 du 10 juillet 1991 relative à l'aide juridique et relatif à l'aide juridictionnelle et à l'aide à l'intervention de l'avocat dans les procédures non juridictionnelles*).

Правната подкрепа включва:

правна (процесуална) помощ: тя представлява пълна или частична финансова помощ, предоставяна от държавата във връзка с производство пред първоинстанционен или второинстанционен съд, за изпълнение на решения и доброволно уреждане на спора преди началото на съдебното производство или разводи по взаимно съгласие, уредени извън съда;

помощ за съдействие от адвокат в извънсъдебни наказателни производства, които могат да бъдат алтернатива на наказателното преследване (доброволно уреждане на спор, медиация и др.) или при полицейско задържане, или за съдействие за задържани лица пред дисциплинарна комисия на затвор;

помощ за достъп до правни услуги (информация, насоки, безплатна правна консултация).

Правната помощ и помощта за съдействие от адвокат в извънсъдебни производства са предназначени за лица, които желаят да предявят законните си права, но не разполагат с достатъчно средства. Тя се състои от пълно или частично плащане от страна на държавата на заплатените такси и покрива също така съдебните разноски (адвокат, съдебен изпълнител, нотариус и др.). Тя се предоставя на физическо лице, което поиска това, когато предявеният иск не е недопустим, неоснователен и не представлява злоупотреба, по-специално поради броя на исковете или техния систематичен характер.

Правната помощ може да бъде пълна, частична или с нулева стойност. Тя не покрива разходи, които се покриват от застрахователна полица за правни разноски или друга схема за защита. По целесъобразност част от покритието по този начин разходи се приспада от сумите, които държавата предоставя за правна помощ.

Правната помощ дава възможност на получателя да получи безплатно съдействие от адвокат или друг специалист в областта на правото (например съдебен изпълнител, правен консултант, лице, провеждащо търгове на имущество и т.н.), като получателят се освобождава изцяло или частично от разходите, свързани с производството. Тя подлежи на критериите за допустимост, определени в гореспоменатия Закон от 10 юли 1991 г. и в Декрет 2020-1717 от 28 декември 2020 г. за прилагане на Закон № 91-647 от 10 юли 1991 г. относно правната подкрепа и относно правната помощ и помощта за съдействие от адвокат в извънсъдебни производства (*loi no 91-647 du 10 juillet 1991 relative à l'aide juridique et relatif à l'aide juridictionnelle et à l'aide à l'intervention de l'avocat dans les procédures non juridictionnelles*).

3 Имам ли право на правна помощ?

Правната помощ се предоставя от службата за правна помощ (*bureau de l'aide juridictionnelle*) към общите (окръжни и районни) съдилища (*Tribunal judiciaire*), в зависимост от редица финансови критерии и критерии, свързани с гражданството, пребиваването и допустимостта.

Тази помощ може да бъде предоставена и при условията на дерогация в определени ситуации (вж. по-долу).

Финансови критерии:

Имате право на правна помощ, ако Вашият референтен данъчен доход (*revenu fiscal de référence*) или Вашата данъчна платежоспособност и имущественото Ви състояние са под праговете, определени с декрет.

На 1 януари 2021 г. влязоха в сила нови разпоредби, с които се изменят критериите за допустимост, позволяващи достъп до правна помощ. Допустимостта за получаване на помощ понастоящем се основава на следното.

Референтен облагаем доход (*revenu fiscal de référence*). Референтният облагаем доход съответства на сумата на годишния доход, изчислена от данъчните органи и посочена в данъчното известие. Праговете за допустимост са определени в член 3 от Декрет 2020-1717 от 28 декември 2020 г. относно правната помощ (*décret 2020-1717 du 28 décembre 2020 relatif à l'aide juridictionnelle*). Например молбите за правна помощ, подадени през 2021 г., се разглеждат с оглед на размера на референтния облагаем доход, посочен в последното данъчно известие. От 1 януари 2021 г. размерът на референтния облагаем доход за едно лице не трябва да надвишава 11 262 EUR за пълна правна помощ и 16 890 EUR за частична правна помощ. Референтният данъчен доход, който се взема предвид при разглеждането на молбата за правна помощ, е на данъчнозадълженото Ви домакинство. Ако в данъчнозадълженото Ви домакинство има няколко лица, в таваните, които не трябва да се надвишават, се отчитат доходите на всички лица. Ако обаче се иска правна помощ за производство, свързано със спор между молителя и член на неговото данъчнозадължено домакинство, таваните на доходите се разглеждат поотделно; в такива случаи при разглеждането на допустимостта за получаване на помощ се отчита данъчната платежоспособност.

Движимо имущество (предимно спестявания): ако неговата стойност е по-висока от тавана за пълна правна помощ (т.е. 11 262 EUR през 2020 г. за едно лице), молителят няма право на правна помощ.

Недвижимо имущество (с изключение на основното жилище и помещението за стопанска дейност): ако неговата стойност е над два пъти повече от тавана за частична правна помощ (т.е. 33 780 EUR през 2020 г. за едно лице), молителят няма право на правна помощ.

Ако данъчнозадълженото домакинство се състои от няколко лица, в таваните, които не трябва да се надвишават, се отчитат движимото и недвижимото имущество на всички лица. Ако обаче се иска правна помощ за производство, свързано със спор между молителя и член на неговото данъчнозадължено домакинство, таваните на имуществото се разглеждат поотделно.

Състав на данъчнозадълженото домакинство: Ако данъчнозадълженото домакинство е съставено от няколко лица, таваните на доходите и имуществото се увеличават:

0,18 пъти за всяко от първите две допълнителни лица,

0,1137 пъти за следващи лица.

Въпреки това на жертвите на най-тежките престъпления (жертви на нападения с цел застрашаване на живота или причиняване на телесна повреда) и на техните бенефициери се предоставя правна помощ, без да се вземат предвид критериите за доход.

Критерий за гражданство:

Правна помощ може да се предостави на френски граждани или граждани на държава — членка на ЕС (с изключение на Дания), или на чуждестранни граждани, които обичайно и законно пребивават във Франция. Тя може също така да бъде предоставена за дело, разглеждано във френски съд, на чужденци, които не пребивават във Франция, но са граждани на държава, с която Франция има сключено международно или двустранно споразумение, по силата на което нейните граждани имат право на правна помощ.

Критерий за пребиваване

Освен в посочените по-горе случаи, общото правило е, че трябва да пребивавате обичайно и законно във Франция.

Правна помощ се предоставя обаче на чужденци без условие за пребиваване, когато те са малолетни или непълнолетни лица, подпомагани свидетели, лица, които са обект на разследване, обвинени, обвиняеми или осъдени или страни, предявяващи граждански иск в наказателно производство, когато са обект на заповед за защита съгласно член 515-9 от Гражданския кодекс, когато са обект на споразумение за решаване на делото или когато са обект на процедура във връзка с условията, предвидени в Кодекса за влизане и пребиваване на чужденци във Франция и правото на убежище във Франция.

Критерий за допустимост:

Правна помощ се предоставя на лица, чиито искове не изглеждат явно недопустими или неоснователни. Това условие не се прилага спрямо ответници по искове, лица, носещи гражданска отговорност, подпомагани свидетели или лица, които са обвинени, обвиняеми или осъдени.

При касационни жалби на молителя се отказва правна помощ, ако не може да се установи наличие на сериозно правно основание за касационно обжалване.

Когато правната помощ е отказана на това основание, но съдията уважи подадената от молителя касационна жалба, последният има право да му бъдат възстановени разходите, разходите и възнаграденията, които е направил или платил, до размера на правната помощ, на която би имал право с оглед на финансовото си състояние.

Специални случаи

Правна помощ се предоставя, без да се разглеждат критериите за допустимост, ако молителят вече е получил правна помощ по своето дело и друга страна е обжалвала решението, постановено в негова полза, или ако предяви иск пред Националния съд по въпросите на правото на убежище (*Cour nationale du droit d'asile*).

Аналогично, на лица, които не отговарят на критериите за допустимост, по изключение може да бъде предоставена правна помощ, ако делото представлява особен интерес поради предмета на спора или предвидимите разходи за производството (член 6 от Закона от 10 юли 1991 г. относно правната помощ).

4 Правната помощ за всички видове производства ли се предоставя?

Правна помощ се предоставя на ищците и ответниците по охранителни или искови производства пред всеки съд, както и за изслушване на малолетни или непълнолетни лица.

Тя може да бъде предоставена за цялото производство или за част от него и за целите на постигане на споразумение преди започване на производството.

Правна помощ може също да бъде предоставена, за да се гарантира изпълнението на съдебно решение или на друго изпълнително основание, включително такива, издадени в друга държава — членка на ЕС, с изключение на Дания.

5 Има ли специални процедури за спешни случаи?

Възможно е предварително предоставяне на правна помощ, когато производството излага на опасност основните условия на живот на съответното лице, по-специално в случай на принудително изпълнение, включващо изземване на имущество или евикция. В такива случаи тя може да бъде предоставена от ръководителя на службата за правна помощ или от компетентния съд или неговия председател. При наказателни дела процедурата допуска предоставяне на правна помощ при спешни обстоятелства (например намеса по време на разпит при първо явяване в съда или незабавно съдебно производство).

Правната помощ се предоставя предварително по време на производството и обхваща всички действия на съда.

6 Къде мога да получа формуляр за кандидатстване за правна помощ?

Формулярът на молбата за правна помощ може да бъде изтеглен и разпечатан, като копирате следната връзка в браузъра си:

<https://www.justice.fr/formulaire/demande-aide-juridictionnelle>

Правна помощ може да бъде поискана преди подаването на молбата или в хода на производството.

Можете да подадете молба за правна помощ и след края на производството, например за изпълнение на съдебното решение.

Формуляр на молба за правна помощ можете да получите от съда по местоживеене или на мястото, където ще се разглежда делото, както и от най-близкия до Вас „Център за правосъдие“ (Съдебна и правна палата (*Maisons de la Justice et du Droit*), Център за достъп до право (*Point d'Accès au Droit*) или Център за достъп до правна помощ (*Relais d'Accès au Droit*). За да намерите мястото, вижте следната уебстраница:

<http://www.annuaires.justice.gouv.fr/lieux-dacces-aux-droits-10111/>

Ако сте френски гражданин, живеещ в чужбина, можете също да получите формуляра от консулствата или от:

**Département de l'entraide, du droit international privé et européen, Ministère de la Justice,
Direction des affaires civiles et du sceau,
13 place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.**

Ако сте чужденец, който не пребивава във Франция, можете да получите формуляра за правна помощ от централния орган, определен от Вашата държава за предаване на международни молби за правна помощ. Повечето държави са посочили за тази цел своето министерство на правосъдието. Франция е определила горепосочения отдел в Министерството на правосъдието — *Bureau du droit de l'Union, du droit international privé et de l'entraide civile*, за компетентен за обработването на молбите по граждански, търговски или административни дела на лица, пребиваващи в държави — членки на Съвета на Европа, които са страни по Европейското споразумение от 27 януари 1977 г. за предаване на молби за правна помощ, както и за получаването и предаването на молбите.

Ако сте гражданин на държава — членка на ЕС, с изключение на Дания, и пребивавате във Франция или Вашето дело се разглежда от френски съд, може да имате право на трансгранична правна помощ по граждански и търговски дела в съответствие с Директива 2003/8/ЕО на Съвета от 27 януари 2003 г. Във Франция службата, която отговаря за обработването на тези молби, е:

**Bureau de l'aide juridictionnelle
Service de l'accès au droit et à la justice et de l'aide aux victimes (SADJAV)
Ministère de la Justice
13 place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.**

Забележка: В скоро време молби за правна помощ ще могат да се подават чрез услугата за подкрепа на Информационната система за правна помощ (*Système d'information de l'aide juridictionnelle*), която понастоящем се тества в някои съдилища.

Информационната система за правна помощ ще даде възможност на лицата да подават молби за правна помощ по интернет и ще позволи на Службата за правна помощ да получава тези молби, като по този начин ще се опростят процедурите за лицата и ще се съкрати времето за обработване на молбите.

7 Кои документи трябва да се представят заедно с формуляра за кандидатстване за правна помощ?

Формулярът на молбата за правна помощ трябва да бъде попълнен и придружен от подкрепящи документи (данъчно известие, доказателства за семейно положение или гражданство и т.н.) съгласно Декрета от 30 декември 2020 г. относно съдържанието на формуляра на молбата за правна помощ и списъка на документите, които трябва да бъдат включени (*arrêté du 30 décembre 2020 relatif au contenu du formulaire de demande d'aide juridictionnelle et à la liste des pièces à y joindre*). Подкрепящите документи се отнасят по-специално до финансовите ресурси (Вашите собствени и тези на лицата, които обичайно живеят с Вас), предмета на Вашата молба и съда, който разглежда делото.

8 Къде трябва да подам молбата си за правна помощ?

Можете да подадете или изпратите молбата си до службата за правна помощ по Вашето местопребиваване или до службата за района, в който се намира съдът, който ще разглежда делото.

Към всеки общ съд (*Tribunal judiciaire*) (бивш окръжен съд (*Tribunal de grande instance*) има единна служба за правна помощ, която обработва молбите за правна помощ по дела, които следва да бъдат разглеждани в същия съд или в съдилищата в района: общ съд (*Tribunal judiciaire*), административен съд (*Tribunal administratif*), комисия по трудовоправни спорове (*Conseil de prud'hommes*), апелативен съд (*Cour d'appel*) и апелативен административен съд (*Cour administrative d'appel*).

Като изключение от правилото за единната служба, такава служба има също във всеки от следните съдилища:

Касационен съд (*Cour de cassation*) (който е най-висшият съд с обща компетентност);

Върховен административен съд (*Conseil d'état*) (който е най-висшият административен съд);

Национален съд по въпросите на правото на убежище (*Cour nationale du droit d'asile*).

9 Как да разбера дали имам право на правна помощ?

Ще получите уведомление за решението на службата за правна помощ по Вашето местоживеене.

Съществува онлайн симулатор, който може да се използва, за да се прецени какви права на правна помощ може да имате:

<https://www.justice.fr/simulateurs/aide-juridictionnelle>

Тази симулация Ви дава представа за евентуалните Ви права на правна помощ. Тя обаче не замества надлежното разглеждане на Вашата молба, поради което не предопределя решението, което ще бъде взето от Службата за правна помощ.

10 Какво да направя, ако имам право на правна помощ?

Следва да се свържете с Вашия адвокат (или друго лице, работещо в сферата на правото, напр. съдебен изпълнител, вещо лице, нотариус и др.) или с адвоката, който Ви е назначен, за да му представите казуса и да му предоставите цялата информация и всички документи, които са необходими във връзка с работата му.

Ако ви е предоставена частична правна помощ, трябва да се договорите с него за допълнителното възнаграждение, което ще трябва да му платите. Тази сума трябва да бъде посочена в споразумението, което трябва да подпишете.

11 Кой избира адвоката ми, ако имам право на правна помощ?

Всяко физическо лице може да назначи адвокат по свой избор.

Ако сам избирате адвоката си, трябва да посочите неговото име в молбата за правна помощ.

Ако обаче не познавате адвокат, такъв ще Ви бъде назначен или от председателя на адвокатската колегия към общия съд (*Tribunal judiciaire*) (бивш окръжен съд (*Tribunal de grande instance*)), или от председателя на съда, който разглежда делото.

12 Правната помощ покрива ли всички разходи по производството?

Пълната правна помощ покрива всички съдебни разходи, включително преките плащания към адвоката или другите правни служители (съдебни изпълнители, вещи лица, нотариуси и др.). Това плащане се изчислява по скала или според ставка в зависимост от вида на производството.

13 Кой поема другите разходи, ако имам право само на ограничена правна помощ?

Частичната правна помощ може да Ви бъде отпусната при две различни ставки — 55 % и 25 %, в зависимост от Вашите средства, като тя се заплаща от държавата. Вие продължавате да носите отговорност за допълнителното нефиксирано възнаграждение, определено по споразумение между Вас и Вашия адвокат, което е под контрола на председателя на адвокатската колегия, когато можете да сезирате в случай на спор.

Както при пълната правна помощ, предоставянето на частична правна помощ освобождава получателя ѝ от всички останали необходими съдебни разходи.

14 Правната помощ обхваща ли и производството по обжалване?

Ако Вие сте страната, която подава жалбата, трябва да подадете допълнителна молба, която ще бъде оценена, като се вземат предвид законоустановените критерии за допустимост.

Обратно, ако жалбата е подадена от другата страна, правото на правна помощ, което Ви е било предоставено, остава в сила. Въпреки това трябва изрично да попълните допълнителна молба до службата за правна помощ към общия съд (*Tribunal judiciaire*) по Вашето местоживеене или по местонахождението на апелативния съд.

Ако вече Ви е била предоставена правна помощ за предходните инстанции и желаете да подадете касационна жалба, предишните решения относно допустимостта за помощ вече не са приложими. Трябва да подадете молба до службата за правна помощ към Касационния съд, която ще разгледа както размера на средствата Ви, така и допустимостта на предвижданата жалба. При касационно обжалване може да бъде отказано предоставяне на правна помощ, ако не може да се установи наличие на сериозно правно основание за обжалването.

15 Може ли правната помощ да бъде оттеглена преди приключването на производството (или отменена дори след неговото приключване)?

Правото на правна помощ може да бъде отнето изцяло или частично (член 50 от Закона от 1991 г. и членове 65—68 от Декрет 2020-1717 от 28 декември 2020 г. относно правната помощ) по време на производството или след него в съответствие със следните условия:

ако помощта е получена въз основа на неверни декларации или документи с невярно съдържание;

в контекста на производство, което представлява злоупотреба с процесуални права или е установено, че е образувано с цел забавяне на изпълнението и е явно недопустимо;

ако в хода на производството стойността на движимото или недвижимото имущество на получателя се увеличи значително;

когато с окончателното решение са Ви предоставени активи, които надвишават тавана за допустимост за правна помощ;

когато външните елементи на начина на живот на получателя на правна помощ или на помощ за съдействие от адвокат изглеждат явно несъвместими с размера на годишните средства, които се вземат предвид при оценката на тяхната допустимост.

Решенията за отнемане на правна помощ водят до задължение за получателя да възстанови сумата на вноската, платена от държавата.

16 Мога ли да оспоря отказ за предоставяне на правна помощ?

Ако Ви е отказана правна помощ, можете да обжалвате решението.

Можете да обжалвате самостоятелно или с помощта на адвокат.

Жалба може да бъде подадена срещу решение за пълен отказ на правна помощ или срещу решение за предоставяне на частична помощ, ако сте подали молба за пълна помощ.

Жалбата трябва да бъде подадена в срок от 15 дни от [уведомяването](#) за решението.

В жалбата трябва да посочите причините, поради които оспорвате взетото решение. Пример: грешка в броя на лицата във Вашето домакинство или в размера на Вашите средства.

Жалбата трябва да бъде изпратена с препоръчано писмо с обратна разписка до службата за правна помощ, издала решението.

Трябва да приложите копие от оспорваното решение.

Отделът, който е издал решението, ще препрати Вашата молба до органа, компетентен да разгледа жалбата. Органът, компетентен да разгледа жалбата, зависи от съда, който е отговорен за разглеждане на делото, във връзка с което сте подали молба за правна помощ.

Орган, компетентен да разгледа жалбата в зависимост от съда	
Съд	Орган, отговорен за разглеждането на жалбата
Обща процедура	1ви председател на Апелативния съд, към който принадлежи съдът, разглеждащ делото, или на Апелативния съд, разглеждащ делото
Национален съд по въпросите на правото на убежище (<i>Cour nationale du droit d'asile — CNDA</i>).	Председател на Националния съд по въпросите на правото на убежище
Административен съд	Председател на Апелативния административен съд, към който принадлежи Съдът
Апелативен административен съд	Председател на Апелативния административен съд, който разглежда делото
Държавен съвет	Председател на правната секция на Държавния съвет
Касационен съд	1ви председател на Касационния съд
Съд, уреждащ спорове за компетентност	Председател на Съда, уреждащ спорове за компетентност

След разглеждането на жалбата ще бъдете [уведомен](#) за решението по пощата.

Ако не сте съгласни с новото решение, няма да можете да го оспорвате — второто решение е окончателно.

Забележка:

Жалба, подадена от адвокат до председателя на Апелативния административен съд или до председателя на правната секция на Държавния съвет, трябва да бъде изпратена, като се използва услугата за дистанционно обжалване [Télérecours](#).

Правна помощ може да бъде предоставена със задна дата, ако страната е подала иск и е спечелила делото, а правната помощ е била отказана с мотива, че няма разумен шанс за успех по иска.

Последна актуализация: 21/02/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не

са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.